

(א) [מוספתא פי"ז ע"ש],
(ב) [לעיל עה"ג, א] [לעיל
ע"ה].

המדיר פרק שביעי כתובות

עו.

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי פכ"ה מהל'
אבות הלי"ד טו"ט:
ה"ע סי' קח ע"פ ז:
נו ג מיי פ"ב מלכות
מכירה הלי"ד סג
ע"ש פ"ב טו"ט ח"מ סי'
כד ע"פ א:

תוספות ר"ד

ר"א אמר רישא מנה
לאבא בידך סיפא מנה לי
בידך פי' ר"א נמי אוקמיה
כ"ג ורישא דאמר' בעל
מהימן משום דהויל' מנה
לאבא בידך שהוה טענת
שמת שהאב טוען להוציא
הכתובה בשבילו והיא
טוענת שמת שאינו ברור
מתי נולדו בה המומין
הילול. והיליכך לא מהני
חוקה דגופה כגון טענה
האשה שהיא טוענת ברי
יודכה בכתובה לעצמו
דהיא מהניא ומפקני'
בה ממונא הי"מ למאן
דאית ליה חוקה דגופיה
אבל חוקה דגופא דאשה
לא מהני ליה חוקה
לדליה לאפיק ממונא
מחוקה אבל אילו הוה
[טוענת] כגורו דכתובתה
לעצמה הי"א אשה מהימנא
ואע"פ שלא נכנסה
לרשות הבעל ולא אפרין
כאן נמצא וכאן הוה ור"א
האשה נאמנת וק"ל ה"ל
כ"ג דהוה בתרא. אמר
ר"י א"ש המחליף פרה
בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק
בעל הפרה למשוך את
החמור עד שמת. על בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמור קיים בעת משיכת
הפרה ותנא תנא כלה.
פי' בעל החמור משך את
הפרה והחמור היה בביתו
ותנן בספ"ק דקידושין
כל הנשעך וריס באחר
כיון שזכה זה נתחייב
זה בחליפין פי' כיון
שמשך א' מהן נתחייב
חבירו ובאונס חליפין
בכ"מ שהן ועבשו נמי
משעה שמשך את הפרה
קם החמור ברישות בעל
הפרה ואם מת לאחר
משיכת הפרה לעצמו מת
ואע"פ שהחמור בבית
בעליו עומד וכשנמצא מת
לא ידענו מתי מת זה
אומר עד שלא משכת
מת וברשותך מת.
וזה אומר לאחר משכתי
פרתך מת וברשותך מת
אמר שמואל שעל בעל
החמור להביא ראיה שהיה
חמור קיים בעת משיכת
הפרה ואם לא ימצא
ראיה יחזור פרה לבעלה.
ומסתיע ממתני' דכלה
ואמר' הי כלה אי לימא
כלה בבית אביה וכו'

והדא במקום תרתי **לאו** בלום הוא. ור"מ והא גזי בעל איכא נמי תרתי חדא דאין אדם מתפייס במומין וחדא דאית לן למימר כאן נמצאו כאן היו והני תרי חוקי דבעל עדיפי טפי מהני תרי חוקי דאשה דכאן נמצאו כאן היו עדיף מחוקת הגוף להא עודה צבית אציה על האז להביא ראיה ולא מהני ליה חוקת הגוף משום דנולד ספק דרשותו ואמרין כאן נמצאו כאן היו וכשנכנסה לרשות הבעל והביא הבעל ראיה שעד שלא נתארכסה היו זה מומין אלו פטור מכתובתה דעדיף טעמא דאין אדם מתפייס במומין מהיאי דאין אדם שותה זכוס אלא אם כן דודוקו א"כ השתא נמי דמייתי ראיה דמשנתארכסה היו זה המומין אמאי לא מיפטור מהני תרי טעמי ומאי שנה דכאן נמצאו כאן היו גרידא דעדיף מחוקת הגוף וחוקה דאין אדם מתפייס במומין עדיף מחוקה דאין אדם שותה זכוס כו' וכי הוו תרווייהו צדדי הדדי עדיפי טעמי האשה מנייהו ויש לומר דודאי טעמי האשה עדיפי וכאן נמצאו כאן היו גרידא דעדיף מחוקת הגוף היינו משום דמסייע ליה חוקת ממון וכן חוקה דאין אדם מתפייס במומין מסיע ליה חוקת ממון ולחד מנייהו יש כח לחוקת ממון לסייע אבל לתרווייהו צדדי הדדי לא מסייע ועוד יש לפרש דמשום הכי כי הוו אלא אחד מהן אמת או חוקת הגוף או אין אדם שותה זכוס יש לה כתובה אבל בעל לא מיפטור אלא עד שיהו כל הטעמים שלו אמת שאם אחד מהם שקר מפקיד הבעל הילכך גריעי טעמי הבעל מטעמי האשה: **רישא מנה לאבא בידך**. לכאורה היה נראה לרצונו יחקק לפרש דטעמא משום דברי דביי שנה לא מהני לאז דהוי כמנה לאחר בידך דאמרין זיש גוחלין (ב"ב קל"ג) וזש' דאזינו נאמן גזי האומר זה אחי אינו נאמן דבעי לאוכוחי מהתם דברי ושמת לאו צרי עדיף ומשני שאני התם דכמנה לאחר בידך הוי ואע"ג

חדא במקום תרתי והדא במקום תרתי **לא** אמרין עד שלא תתארס העמד הגוף על חוקתו לא איכא למימר מאי איכא חוקה דאין אדם שותה זכוס אלא אם כן בודקו והאי ראה וניפייס הוא אדרבה חוקה אין אדם מיפייס במומין והעמד ממון על חוקתו רב אשי אמר רישא מנה לאבא בידך וסיפא מנה לי בידך איתביה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי "מורדה ר"מ במומין הראויין לבא עמה מבית אביה שעל האב להביא ראיה ואמאי מנה לי בידך הוא הכא במאי עסקינן יביתורת יתירת מאי ראיה מייתרי ראיה דראה וניפייס הוא: א"ר יהודה אמר שמואל המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור על בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת פרה ותנא תנא כלה הי כלה אי לימא כלה

ככל מקום שהן: **עד שמת החמור**. זה אומר עד שלא משכת את פרתו מת חמורך ולך מת זה אומר משמשכתי מת וכבר קנוי הוא לך: **וסנה כונה כלה**. תנא דמתני' דליירי במומי כלה מסייע לי: **הי כלה**. הי מילתא דמתני' מסייעתא: **אילימא כלה צבית אציה**. רישא דמתני' י' שבאו לדון צעודה ארוסה דקתני האז זריך להביא ראיה וסבירא ליה לשמואל כ"ה דמוקי לה' בתרי תנאי ואפי' נכנסה לחופה אית ליה לתנא דרישא שהאז זריך להביא ראיה ואע"פ שלא נולד ספק דרשותו אלאמא אינו גובה ממון מנספק. והאי נמי לא יחזיק דפרת חבירו מספק ואף על גב דהספק דרשותו חבירו נולד שהרי כבר נעשית משיכה: מי

דהכא איכא נמי חוקת הגוף מ"מ לא מהני ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא צברי ושמת כדאמרין לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצרי שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאז טוען שמת דאי טוען צרי לא הוה זריך להביא ראיה סיפא מנה לי בידך ולגבי דידיה מהני צרי דידיה ואע"ג דק"ל דצרי ושמת לאו צרי עדיף הכא איכא צרי וחוקה וזו צרי רצונו יחקק דהא משמע מדקאמר על האז להביא ראיה שאינו טוען בלא ראיה אפילו טוען צרי מדלל קאמר או שיאמר צרי לי ועוד דמשמע מהיאי דשמואל בסמוך דנכנסה לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האז והבת שמת ואינו מטעם צרי ושמת אלא משום דנולד הספק דרשותו מןמתייתו ופריך עלה מהיאי דמחט שנמצאת כו' דהיאי שמת ושמת הוא וזי משום צרי ושמת הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג אדשמואל דקיימא לן כוותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא בידך ולא מהניא חוקת האשה לגבי האז:

ובמורדה ר"מ אבא במומין הבאין בו'. להאי גירסא קשה דהשתא משמע דחכמים מייפין כח הבעל טפי מר"מ מדקאמר מודה ר"מ לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האז אע"ג דבעלמא לא מייפה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתני' לא משמע הכי אלא ר"מ מייפה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנצדקים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגריס ומודים חכמים לר"מ ומייהו גם זה אינו מיושב דלא שייך מודה הואיל ולא פליגי צבה"ג וצקונטרס גריס ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה מודה למאן: **ואמאי מנה לי בידך הוא**. מימא אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמוראי דלעיל דלמ"ד תרעא הוה מני לאקשויי מנה חילוק יש בין צית אציה ולבין צית בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האז להביא ראיה הא הוה חדא במקום תרתי ולא מני למימר דס"ד דמקשן דראין לצב עמה משמע שהם ישנים ויכר שמומין אלו צבו מומין ארוך מקודם אירוסין ואיתרע חוקת הגוף לפיכך על האז להביא ראיה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא משום חוקה ומייהו יש לומר דלעולם ס"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צאותן מומין שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקצוע לו זמן וריח הפה שיכולה לשמור עצמה שלא יכירו זה צני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האז להביא ראיה דהשתא לא הוה חדא במקום תרתי דחוקה שאין שותה זכוס אלא"כ בודקו וראה ונתפייס ליכא למימר כיון דאין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומייהו לא יתכן לפרש כן למאי דגרסינן בתוספתא במומין הראויין להוולד עמה צבית אציה: **ע"ב** בע"ה החמור להביא ראיה. אע"פ שהוא ממוחן וחוקת הגוף נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחוקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחוקת מרה קמא והא דפריך הש"ס בשואל (ב"ב מ. ק. ו) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דחילוקו וליחוי דרשותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוליא מחבירו עליו הראיה אלאמא לא מוקמינן אחוקת מרה קמא היכא דתפיס אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומייהו תימא למאי דסלקא דעתין השתא אמאי על בעל החמור להביא ראיה כיון שהוא ממוחן וגם איכא לאוקמי החמור בחוקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה צריש המוכר פירות (ב"ב צ"ג.) המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דאין המעות חוזרין ולא מוקמינן להו בחוקת מרה קמא אלא אולינן בתר חוקה דהשתא אע"ג דרובא מוצני לרידא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דאית לן למיזל בתר חוקה דהשתא דמסייע ליה חוקת הגוף וליכא למימר דהתם היינו טעמא דמדלל דק אם הוא נגחן אית לן למימר דלשחיטה וצניא דא"כ מה זריך למימר התם לשמואל כי אולינן בתר רובא דאירוסא בנמונא לא אולינן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד צפ' צית כור (שם קה.) וזש' אמר שמואל כור בשלישם סאה דכסע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיס לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחוקת מרה קמא על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חוקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשו הוא מת כן יש לנו להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיא להא דאמר בגדה (דף ז.) דכל הטומאות כשעת מליאתן ודוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט שנמצאת צעזעי צית הכוסות אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להביא ראיה משום דכי אמרין נמי כמו שאנו מוצאין מוס